

ҚР ЭКОЛОГИЯ ГЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРЛІГІ

«ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК

**Агрометеорологиялық мониторинг және болжамдау
департаментінің
Агрометеорологиялық болжамдау басқармасы**

**Қазақстан аумағы бойынша
2022 жылдың көктемгі егіс жұмыстары қарсаңындағы топырақтағы
ылғал қорының
*алдын ала болжамы***

Есептеулер көрсеткендей, көктемгі егіс жұмыстары қарсаңында Қазақстан аумағы бойынша егістіктердің ылғалмен қамтамасыз етілуі:

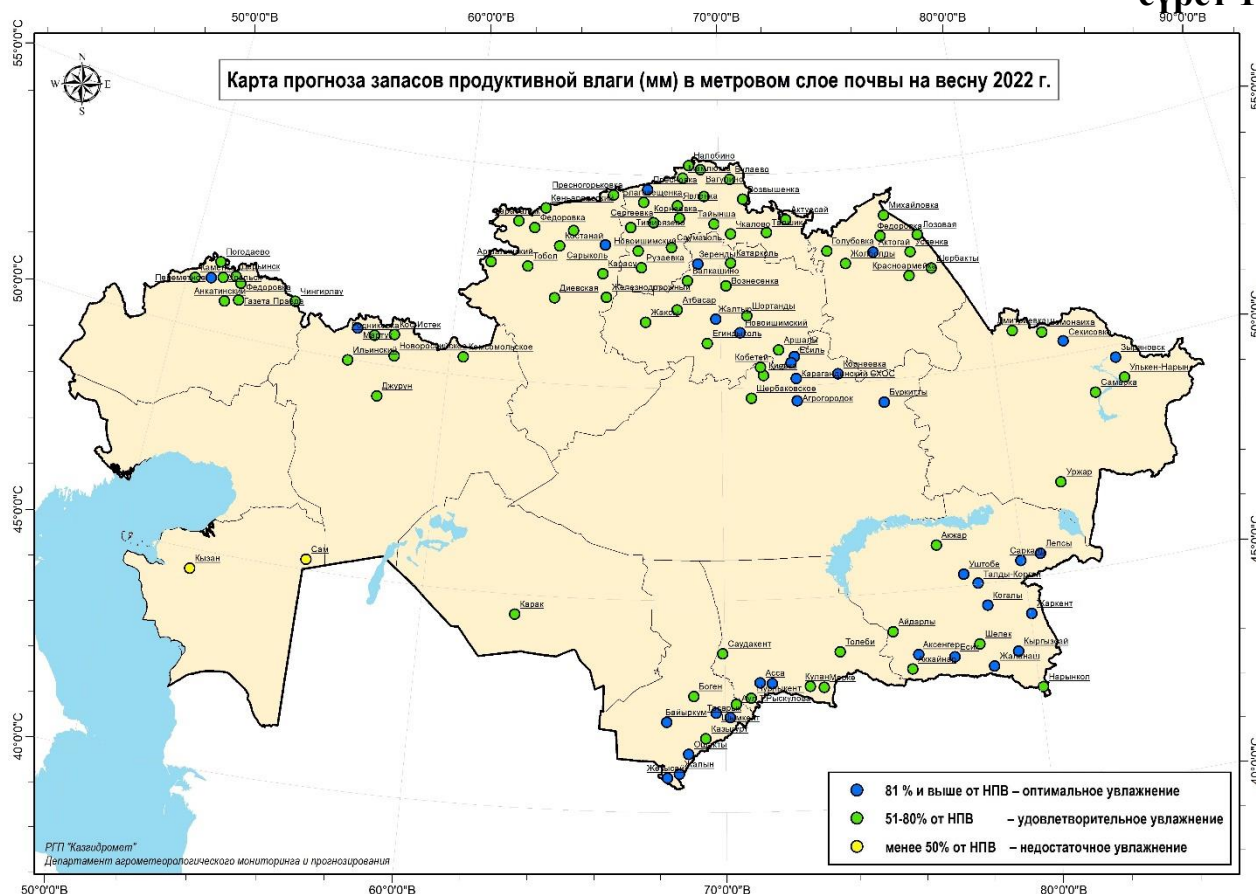
- Ақмола, Шығыс Қазақстан және Жамбыл облыстарында - *оңтайлыдан қанағаттанарлыққа* дейін;

- Маңғыстау облысында - *жеткіліксіз*;

- Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Солтүстік Қазақстан, Қостанай, Павлодар және Қызылорда облыстарында – *қанағаттанарлық*;

- Қарағанды, Алматы және Түркістан облыстарында - *оңтайлы* болады деп күтілуде (1-сурет).

Батыс Қазақстан облысында «Қазгидромет» РМК бақылау желісінің мәліметтеріне сәйкес бақыланатын учаскелерде өнімді ылғал қоры (ӨЫҚ) көктемгі егіс жұмыстары қарсаңында топырақтың метрлік қабатында көбінесе қанағаттанарлық болады деп күтілуде, бұл ТЕЫС-ның 56-72% құрайды (топырақтың ең төменгі ылғал сыйымдылығы). Топырақтың метрлік қабатындағы оңтайлы жағдайлар Переметное АМП маңайында ғана күтіледі, ондағы ӨЫҚ 146,1 мм (ТЕЫС-ның 84,5%) шегінде болжанады. Зеленов ауданында өнімді ылғал қоры болжамының мәндері 108,3-134,4 мм (ТЕЫС-ның 60,7-72,2%), Тасқала ауданында 118,1 мм (ТЕЫС-ның 60,9%), Теректі ауданында 113-130,4 мм (ТЕЫС-ның 59,1-64,9%), Шыңғырлау ауданында 82,4-85,3 мм (61-63,2%) және Сырым ауданында – 97,5-97,9 мм (56,7-56,9%) шегінде болжануда (1-кесте).

Ақтөбе облысында топырақтың метрлік қабатының ылғал қоры 55,3-156 мм немесе ТЕБІС-ның 54,2-71,6% шегінде қанағаттанарлық деп болжанады. Топырақты ылғалдандырудың оңтайлы жағдайлары тек Мартук ауданының Мартук МС маңайында 132 мм немесе ТЕБІС-ның 80,5% деңгейінде күтіледі. Қанағаттанарлық деп болжанып отырған өнімді ылғал қоры Хромтау ауданында 156 мм (ТЕБІС-ның 71,6%), Мұғалжар ауданында – 55,3 мм (ТЕБІС-ның 54,2%), Әйтеке би ауданында-110,2 мм (ТЕБІС-ның 58,3%), Қарғалы ауданында-142,6 мм (ТЕБІС-ның 70,3%), Мартук ауданында Родниковка станциясының маңайында 110,7 мм (ТЕБІС-ның 67,5%) және Алға станциясында - 79,2 мм (ТЕБІС-нан 57,4%) шегінде болады.

Ақмола облысында топырақтың метрлік қабатында болжанатын өнімді ылғал қоры көбінесе қанағаттанарлық болып 125,3-167,9 мм немесе ТЕБІС-ның 64,2-77,9% шегінде сипатталады. Ылғал жинақтаудың оңтайлы жағдайлары Астрахань (134,1 мм, немесе ТЕБІС-ның 88,8%), Зеренді (166,7 мм немесе ТЕБІС-ның 86,4%), Целиноград (ТЕБІС-ның 166,9 мм немесе 107,7%) және Шортанды (орылған егістің орны бойынша 164,5 мм немесе ТЕБІС-ның 86,6%) аудандарында орын алды, қалған аудандарда өнімді ылғал қоры қанағаттанарлық жағдайда күтіледі. Болжанатын өнімді ылғал қоры Аршалы ауданында 125,3-130,7 мм (ТЕБІС-ның 64,2-67%), Атбасар ауданында 155,3 мм (ТЕБІС-ның 72,2%), Сандықтау ауданында 132,9-136,5 мм (ТЕБІС-ның 72,3-74,2%), Бурабай ауданында 155,8 мм (ТЕБІС-ның 77,5%), Егіндікөл ауданында 141,9-162,9 мм (ТЕБІС-ның 67,9-77,9%), Бұланды ауданында

159,8-167,9 мм (ТЕЫС-ның 71,3-75%) және Жақсы ауданында 150,2 мм (ТЕЫС-ның 71,9%), сондай-ақ Шортанды ауданында ішінара агрофон (сүрі жер) 137,3 мм немесе ТЕЫС-ның 72,2% деңгейінде күтіледі.

Солтүстік Қазақстан облысында топырақта ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары болжанып отырған Жамбыл ауданының Пресновка станциясының маңайын (154,3 мм немесе ТЕЫС-ның 84,2%), Жұмабаев ауданы Возвышенка станциясының кейбір жерлерін (агрофон: сүрі жер -159,4 мм немесе 84,4%) және Жамбыл ауданының Благовещенка станциясының маңайын (агрофон: сүрі жер – 153,6 мм немесе ТЕЫС-ның 85,8%) қоспағанда, көбінесе топырақтың ылғалдануының 94,8 мм-ден 208,9 мм-ге дейінгі (ТЕЫС-ның 52,7-78,1%) қанағаттанарлық жағдайы басым болады деп күтілуде.

Павлодар облысында топырақта ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары болжанып отырған Ақтоғай ауданының Ақтоғай станциясының маңайын (агрофон: орылған егістің орны 97,7 мм немесе ТЕЫС-ның 103,9%) қоспағанда, барлық жерде топырақтың метрлік қабатындағы ылғалдылық жағдайы 58,3-78,3% шегінде (ТЕЫС-ның 78,6-125,3 мм) қанағаттанарлық болады деп күтілуде. Болжанатын ӨЫҚ Кашир ауданында 110,6 мм (ТЕЫС-ның 68,7%), Успенский ауданында 110,9-125,3 мм (ТЕЫС-ның 73,9-78,3%), Ертіс ауданында 111,9 мм (ТЕЫС-ның 58,3%), Шарбақты ауданында 110,8-118,7 мм (ТЕЫС-нан 63,3-67,8%), Ақтоғай ауданында (Жолболды) 78,6 мм (ТЕЫС-нан 58,7%), Павлодар ауданында 97,4 мм (НПВ-дан 62,9%) және Железинский ауданында 116,3 мм (НПВ-дан 68,4%) құрайды.

Қостанай облысында ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары Сарыкөл ауданында 158,3-174,1 мм немесе ТЕЫС-ның 83,3-91,7% шегінде, сондай-ақ Меңдіқара (Михайловка МС, агрофон; сүрі жер -176,9 мм немесе ТЕЫС-ның 81,1%) және Федоров (Кенарал АМП, агрофон; сүрі жер - 157,5 мм немесе ТЕЫС-ның 83,3%) аудандарының кейбір жерлерінде күтіледі. Ылғалдың жинақталуының қанағаттанарлық жағдайлары Қостанай облысының қалған аудандарында ТЕЫС-ның 54,6-79% (98,8-171,4 мм) шегінде күтіледі.

Қарағанды облысында топырақтың метрлік қабатындағы оңтайлы ылғал қоры Бұқар Жырау (Қарағанды СХОС МС және Корнеевка МС) ауданында 144,8-214,2 мм (ТЕЫС-ның 87,2-90,8%), Абай ауданында 110 мм (ТЕЫС-ның 84%), Осакаров ауданында 153,8-225,5 мм (ТЕЫС-ның 88,9-130,3%) және Қарқаралы ауданында 196,8 мм (ТЕЫС-нан 82,7%) деңгейінде болжануда. Ылғалдың жинақталуының қанағаттанарлық жағдайлары Нұра ауданында 123,8-145,5 мм немесе ТЕЫС-ның 58,3-78,2% деңгейінде болжанады.

Шығыс Қазақстан облысында топырақтың метрлік қабатындағы ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары Глубокое ауданында 240,7 мм (ТЕЫС-ның 88,5%) және Алтай ауданында 204-214,8 мм (ТЕЫС-ның 94,9-99,9%), сондай-ақ Бородулихинский ауданы Дмитриевка станциясының маңайындағы кейбір жерлерде 99,6 мм (ТЕЫС-ның 81%) деңгейінде күтіледі. Қалған аудандарда 88 мм-ден 181,8 мм-ге дейін жететін немесе ТЕЫС-ның

54.7-73.2% құрайтын қанағаттанарлық ылғал қоры болжанады.

Жамбыл облысында өнімді ылғал қоры оңтайлы деп бағаланатын Жамбыл (155,4 мм немесе 86,3% ТЕЫС-ың) және Байзақ (101 мм немесе 111% ТЕЫС-ның) аудандарын қоспағанда, көбіне топырақтың метрлік қабатында 115,4 мм-ден 146,8 мм-ге (ТЕЫС-ның 71,2-76,8%) дейін жететін қанағаттанарлық өнімді ылғал қоры күтілуде.

Түркістан облысында көбінесе 127,2-209,5 мм (ТЕЫС-ның 84,3-97,5%) шегіндегі топырақтың ылғалдануының оңтайлы жағдайлары болжанады. Қанағаттанарлық ылғал қоры Түлкібас (161,8 мм немесе ТЕЫС-ның 74,5%), Қазығұрт (ТЕЫС-ның 126,1 мм немесе 79,3%) және Ордабасы (ТЕЫС-ның 135-136,9 мм немесе 68,2-69,1%) аудандарында күтіледі.

Алматы облысында негізінен көптеген аудандарда ылғалданудың оңтайлы жағдайлары 75,9 мм-ден 219,7 мм-ге дейін (ТЕЫС-ның 80,8-139,6%) болады деп болжануда. Қанағаттанарлық ылғал қоры көбінесе Жамбыл ауданында (75-210,5 мм немесе ТЕЫС-ның 53,9-77,5%), сондай-ақ Райымбек ауданы Нарынқол станциясының (134,2 мм немесе ТЕЫС-ның 71%), Қаратал ауданы Ақжар станциясының (70,2 мм немесе ТЕЫС-ның 54%) төңірегінде және Еңбекшілдер ауданы Шелек станциясының (80,1 мм немесе ТЕЫС-ның 71,8%) маңайында болжанады.

Маңғыстау облысында топырақтағы ылғал қорының деңгейі жалпы алғанда жеткіліксіз болып сипатталады, Маңғыстау ауданы Қызан МС деректері бойынша – 51,1 мм (ТЕЫС-ның 42,6%) және Бейнеу ауданы Сам МС маңайында -20,8 мм (ТЕЫС-ның 32%).

Қызылорда облысының Қармақшы ауданында болжанып отырған топырақтағы ылғал қоры болжамы – 58,5 мм немесе ТЕЫС-ның 62,3% құрайды, бұл ылғалданудың қанағаттанарлық жағдайы ретінде бағаланады.

1-кесте

Топырақтың метрлік қабатындағы өнімді ылғал қорының 2022 жылға арналған болжамы.

Аудан	Станция	Дақыл	ӨЫҚ, мм	ТЕЫС-ның %
Батыс Қазақстан облысы				
Бәйтерек	Орал	аңыз	120-130	62
	Переметное	күздік бидай	141-151	85
	Дарьинск	аңыз	103-113	72
	Погодаево	сүрі жер	129-139	63
		сүдігер	124-134	61
Тасқала	Каменка	аңыз	113-123	61
Теректі	Аңқаты	сүдігер	108-118	63
	Федоровка	аңыз	114-124	59
		күздік бидай	125-135	65
Шыңғырлау	Шыңғырлау	аңыз	77-87	61
		сүдігер	80-90	63
Сырым	Правда газеті атындағы	аңыз	93-103	57
		сүдігер	93-103	57

Ақтөбе облысы				
Хромтау	Новороссийское	аңыз	151-161	72
Мұғалжар	Жұрын	аңыз	50-60	54
Әйтеке би	Комсомольское	аңыз	105-115	58
Қарғалы	Қос Естек	аңыз	138-148	70
Мартук	Мартук	аңыз	127-137	81
	Родниковка	аңыз	106-116	68
Алға	Ильинский	аңыз	74-84	57
Ақмола облысы				
Астрахань	Жалтыр	аңыз	129-139	89
Аршалы	Аршалы	сүдігер	120-130	64
		аңыз	126-136	67
Атбасар	Атбасар	сүдігер	150-160	72
Сандықтауский	Балкашино	сүдігер	128-138	72
		аңыз	132-142	74
Бурабай	Қатаркөл	аңыз	151-161	78
Егіндікөл	Егіндікөл	аңыз	137-147	68
		тың	158-168	78
Шортанды	Шортанды	тың	132-142	72
		аңыз	160-170	87
Зеренді	Зеренді	аңыз	162-172	86
Бұланды	Вознесенка	сүрі жер	163-173	75
		аңыз	155-165	71
Целиноград	Новоишимский	аңыз	162-172	108
Жақсы	Жақсы	аңыз	145-155	72
Солтүстік Қазақстан облысы				
Тимирязевский	Тимирязево	сүдігер	129-139	65
		аңыз	140-150	71
Айыртау	Саумакөл	аңыз	90-100	58
		сүдігер	92-102	60
		сүрі жер	98-108	63
М. Жұмабаев атындағы аудан	Возвышенка	аңыз	109-119	60
		сүдігер	120-130	66
		сүрі жер	154-164	84
	Булаево	аңыз	130-140	71
сүрі жер		127-137	70	
сүдігер		135-145	74	
	Рузаевка	аңыз	114-124	65

Ғ. Мүсірепов атындағы аудан		көп жылдық шөптер	113-123	64
	Новоишимский	аңыз	127-137	64
Жамбыл	Благовещенка	сүдігер	121-131	70
		аңыз	122-132	71
		сүрі жер	149-159	86
	Пресновка	аңыз	149-159	86
Шал Ақын атындағы аудан	Сергеевка	аңыз	126-136	73
		сүдігер	128-138	74
Тайынша	Тайынша	аңыз	118-128	66
	Чкалово	аңыз	111-121	62
Есіл	Явленка	аңыз	125-135	62
		сүдігер	112-122	55
	Корнеевка	аңыз/сүдігер	106-116	53
		сүрі жер	106-116	53
Қызылжар	Налобино	аңыз	123-133	61
		сүдігер	131-141	64
	Вагулино	аңыз	175-185	60
Уәлиханов	Актүйесай	аңыз	158-168	78
Мамлют	Мамлютка	аңыз	201-211	62
		сүдігер	204-214	63
Аққайың	Смирново	сүрі жер	112-122	55
		сүдігер	127-137	63
Ақжар	Талшық	аңыз / сүдігер	110-120	61
Павлодар облысы				
Тереңкөл	Федоровка	аңыз	106-116	69
Успен	Успенка	аңыз	120-130	78
	Лозовая	аңыз	106-116	74
Ертіс	Голубовка	аңыз	107-117	58
Шарбақты	Шарбақты	аңыз	106-116	63
		күн бағыс	114-124	68
Ақтоғай	Ақтоғай	аңыз	93-103	104
	Жолболды	еркек шөп	74-84	59
Павлодар	Красноармейка	аңыз	92-102	63
Железин	Михайловка	аңыз	111-121	68
Қостанай облысы				
Қарабалық	Қарабалық	аңыз	127-137	72

		зығыр	128-138	73
		сүрі жер	130-140	73
Б. Майлин атындағы аудан	Тобол	сүрі жер	125-135	74
		аңыз	113-123	67
Қарасу	Железнодорожный	еркек шөп	121-131	65
		аңыз	127-137	68
		сүрі жер	130-140	69
	Қарасу	сүдігер	129-139	62
		аңыз	134-144	65
Денисов	Аршалы	аңыз	110-120	60
		көп жылдық шөп	100-110	55
Сарыкөл	Сарыкөл	аңыз	153-163	83
		сүрі жер	169-179	92
		сүдігер	163-173	89
Меңдіқара	Михайловка	аңыз	165-175	78
		сүдігер	166-176	79
		сүрі жер	172-182	81
Ұзынкөл	Пресногорьковка	аңыз	116-126	76
		сүдігер	103-113	67
		сүрі жер	103-113	67
Қостанай	Қостанай	сүрі жер	96-106	73
		аңыз	105-115	79
Әулікөл	Диевская	сүрі жер	104-114	66
		аңыз	100-110	64
		еркек шөп	94-104	60
Федоров	Федоровка	аңыз	94-104	62
		сүрі жер	107-117	70
	Кеңарал	аңыз	110-120	61
		сүрі жер	153-163	83
		сүдігер	124-134	68
Қарағанды облысы				
Бұқар Жырау	Қарағанды АШТС	аңыз	209-219	91
	Корнеевка	сүдігер	141-151	88
		аңыз	140-150	87
Нұра	Киевка	аңыз	128-138	72
		сүдігер	141-151	78
		сүдігер	133-143	74
	Щербаков	аңыз	119-129	67
		сүдігер	129-139	63
	Көбетей	аңыз	119-129	58
Абай	Агроқалашық	аңыз	105-115	84
Осакаров	Есіл	сүдігер	149-159	89
	Осакаров	аңыз	183-193	109
		сүдігер	221-231	130
Қарқаралы	Бүркітті	аңыз	192-202	83
Шығыс Қазақстан облысы				

Бородулиха	Дмитриевка	сүдігер	83-93	72
		аңыз	95-105	81
Шемонаиха	Шемонаиха	зябь	177-187	69
		аңыз	176-186	69
Үржар	Үржар	аңыз	113-123	70
Көкпекті	Самарка	сүдігер	105-115	73
		аңыз	102-112	71
Қатонқарағай – Қарағайсай	Үлкен Нарын	аңыз	94-104	56
		сүдігер	91-101	55
Глубоков	Секисовка	аңыз	236-246	89
Алтай ауданы	Зыряновск	сүдігер	210-220	100
		аңыз	199-209	95
Жамбыл облысы				
Жуалы	Нұрлыкент	күздік бидай	120-130	76
Т. Рысқұлов атындағы аудан	Құлан	күздік бидай	142-152	77
Мерке	Мерке	күздік бидай	141-151	76
Сарысу	Саудакент	жүгері	110-120	72
Шу	Төлеби	күздік бидай	113-123	71
Жамбыл	Асса	күздік бидай	150-160	86
Байзақ	Сарыкемір	күздік бидай	96-106	111
Алматы облысы				
Алакөл	Лепсы	аңыз	215-225	101
Райымбек	Нарынқол	аңыз	129-139	71
	Жалаңаш	аңыз	167-177	91
Сарқан	Сарқан	аңыз	185-195	111
		күздік бидай	171-181	103
Панфилов	Жаркент	жүгері	209-219	140
Жамбыл	Аксенгір	тың	175-185	88
		аңыз	153-163	78
	Айдарлы	аңыз	70-80	54
	Аққайнар	аңыз	206-216	70
Ескелді	Талдықорған	күздік бидай	85-95	112
Қаратал	Ақжар	жайылым	65-75	54
	Үштобе	жоңышқа	112-122	90
Енбекшіқазақ	Есік	жоңышқа	115-125	116
		құлпынай	99-109	101
	Шелек	аңыз	75-85	78
Ұйғыр	Қырғыз	күздік бидай	71-81	81

Кербұлақ	Көгалы	аңыз	170-180	83
Түркістан обласы				
Түлкібас	Т.Рысқұлов ауылы	күздік бидай	157-167	75
Қазығұрт	Қазығұрт	күздік бидай	121-131	79
Сайрам	Шымкент	күздік бидай	163-173	88
Ордабасы	Бөген	жоңышқа	132-142	69
		аңыз	130-140	68
Төлеби	Тасарық	күздік бидай	178-188	93
Мақтаарал	Жетісай	аңыз	199-209	98
	Жалын	аңыз	205-215	90
Арыс	Байыркүм	жоңышқа	122-132	93
Сарыағаш	Ошақты	жоңышқа	182-192	85
		аңыз	180-190	84
Маңғыстау облысы				
Маңғыстау	Қызан	аңыз	46-56	43
Бейнеу	Сам	аңыз	16-26	32
Қызылорда облысы				
Қармақшы	Қарақ	аңыз	54-64	62

ТЕБИС-ның 81-100 %	оңтайлы ылғалдану
ТЕБИС-ның 51-80 %	қанағаттанарлық ылғалдану
ТЕБИС-ның 50 % төмен	жеткіліксіз ылғалдану

Ескертпе: Қазақстан аумағы бойынша 2022 жылдың көктемгі егіс жұмыстарының басталуы қарсаңындағы топырақтағы ылғал қорының нақтыланған болжамы 25 сәуірде шығарылады.

АМБД Директоры

Н. Лоенко

АМБД АМББ бастығы

Е. Муканов

Болжам

Агрометеорологиялық мониторинг және болжамдау департаментінің

Агрометеорологиялық болжамдау басқармасында жасалды.

Мекенжайы: Нұр-Сұлтан қаласы, Мәңгілік ел көшесі, 11/1, тел. 8 (7172) 798354;

E-mail: uap@meteo.kz